

Nr 1

Utrikesutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av konventionen angående Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD), m. m.

Genom en den 23 mars 1961 dagtecknad, till utrikesutskottet hänvisad proposition, nr 127, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden samma dag samt med överlämnande av en den 14 december 1960 i Paris undertecknad konvention angående Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling jämte bihang äskat riksdagens godkännande av berörda konvention med därtill fogade fyra aktstycken.

Vid ärendets behandling har utskottet tagit del av — förutom konventionen jämte bihang, omfattande två med nr 1 respektive nr 2 betecknade tilläggsprotokoll, ett protokoll rörande omarbetning av konventionen angående europeiskt ekonomiskt samarbete den 16 april 1948 samt ett memorandum rörande tillämpningen av artikel 15 i konventionen angående Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling — ej mindre tilläggsprotokollet nr 1 till nyssnämnda 1948 års konvention avseende Organisationens för europeiskt ekonomiskt samarbete (OEEC) rättskapacitet, privilegier och immuniteter (intaget dels såsom bilaga II till utrikesutskottets utlåtande nr 18 år 1948, dels i Sveriges Överenskommelser med främmande makter 1948: 32) än även den rapport, som i december 1960 godkänts av en i Paris hållen ministerkonferens med deltagande av ombud för samtliga OEEC:s 18 medlemsstater — de ursprungliga konventionsstaterna *Sverige*, *Belgien*, *Danmark*, *Frankrike*, *Grekland*, *Irland*, *Island*, *Italien*, *Luxemburg*, *Nederländerna*, *Norge*, *Portugal*, *Schweiz*, *Storbritannien*, *Turkiet* och *Österrike* samt de senare därtill anslutna Förbundsrepubliken *Tyskland* och *Spanien* — ävensom *Canada* och *Förenta staterna*.

Ministern för utrikes ärendena har i propositionen inledningsvis anført följande:

Den 16 april 1948 undertecknade sjutton europeiska länder, däribland *Sverige*, en konvention angående europeiskt ekonomiskt samarbete, varigenom Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete (OEEC) upprättades. Konventionen förelades riksdagen med proposition nr 257: 1948.

OEEC:s första uppgift var att samordna medlemsstaternas ekonomiska återuppbyggnadsansträngningar efter kriget och framlägga förslag om lämp-
1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1961. 5 saml. 1 avd. Nr 1*

lig fördelning av den hjälp från Förenta Staterna, som genom Marshallplanen erbjudits Europa. I detta syfte upprättades såväl års- som långtidsprogram för de fyra år som denna hjälp utgick. Programmen utarbetades under omfattande konsultation mellan medlemsstaterna och gemensam granskning av nationella planer och önskemål. Under detta arbete inleddes den tradition av inbördes hänsynstagande och samarbetsvilja som kommit att prägla OEEC:s fortsatta verksamhet och utgjort en av de viktigaste grundvalarna för dess framgång. Det gynnsamma resultatet av återuppbyggnadsarbetet kunde avläsas i produktionsutvecklingen. År 1952 — då den amerikanska hjälpen upphörde — hade industriproduktionen i medlemsstaterna stigit 34 procent och jordbruksproduktionen 17 procent över förkrignivån.

Det hade redan från början stått klart att den ekonomiska återuppbyggnaden även förutsatte ett handels- och valutapolitiskt samarbete i nya former. Så snart efterkrigskrisens mest akuta skede övervunnits vidtogs inom OEEC en rad åtgärder för handelshindrens nedbrytande. En första milstolpe var bildandet år 1950 av den europeiska betalningsunionen (EPU) som genom kompensationsförfarande och möjligheter till automatiska krediter banade väg för avskaffande i stor skala av de kvantitativa handelsrestriktionerna. Handelsliberaliseringen led endast tillfälliga bakslag och utvidgades efter hand alltmera. Då den europeiska betalningsunionen upphörde i samband med att ett flertal länder i december 1958 införde yttre valutakonvertibilitet, hade nästan samtliga OEEC:s medlemsstater helt infriat den i organisationen ingångna förpliktelsen om 90 procents frilistning av importen enligt överenskomna beräkningsgrunder. Även osynliga betalningar och transaktioner samt kapitalrörelser har i betydande utsträckning liberaliserats genom samarbetet i OEEC.

Såväl erfarenheterna från återuppbyggnadsskedet som det genom den fortskridande handelsliberaliseringen ökade inbördes beroendet mellan medlemsstaterna i ekonomisk-politiskt avseende gjorde det naturligt och önskvärt för OEEC att efter hand utvidga samarbetet till allt flera områden. Under 1950-talet har organisationen sålunda tagit upp fortlöpande ekonomisk-politiska konsultationer på sitt program. Den har inlett samarbete för tillgodoseende av behovet av naturvetenskaplig och teknisk arbetskraft. Dess verksamhet har innefattat samarbete på jordbruks- och transportområdet samt i energi- och vissa andra industriella frågor liksom beträffande produktivitetshöjande åtgärder. OEEC blev över huvud taget det forum i vilket Europas länder kom att anhängiggöra och bearbeta sina gemensamma ekonomiska problem.

När den ekonomiska integrationen fick ökad aktualitet genom initiativet till regional tullavveckling mellan Benelux, Frankrike, Italien och Förbundsrepubliken Tyskland, var det mot bakgrund av nyssnämnda utveckling naturligt att frågan om upprättande av en gemensam tullfri marknad inom en vidare krets av europeiska länder upptogs i OEEC. Förhandlingarna i denna fråga — som redovisats i en av utrikesdepartementet i februari 1959 utgiven skrift: Förhandlingarna 1956—1958 om ett europeiskt frihandelsområde — ledde emellertid trots två och ett halvt års ansträngningar icke till något resultat. Deras sammanbrott i december 1958 samt återverkningarna därav kom efter hand, i förening med vissa andra omständigheter, att ge upphov till nya tankegångar i fråga om uppläggnings av det europeiska ekonomiska samarbetet.

Det läge som genom den här redovisade utvecklingen inträtt i fråga om det europeiska ekonomiska samarbetet kan sammanfattas på följande sätt. OEEC hade i stort sett löst sina ursprungliga huvuduppgifter: Europas ekonomiska återuppbyggnad efter kriget och frigörelsen av den europeiska handeln och betalningarna. Genom återställandet av valutakonvertibilitet förändrades utgångsläget för internationellt samarbete främst i fråga om kvantitativa restriktioner på import och export samt kontrollen över löpande betalningar. Samarbetet på detta område tenderade därigenom att förskjutas till mera världsomfattande institutioner som Internationella valutafonden (IMF) och Allmänna tull- och handelsavtalet (GATT). Det ansågs samtidigt på många håll angeläget att taga vara på och vidareutveckla den samhörighetskänsla och samarbetstradition som fått sitt uttryck i OEEC. Det ekonomisk-politiska samarbetet blev genom konvertibiliteten allt betydelsefullare samtidigt som ett behov gjorde sig gällande att utsträcka detta att omfatta även Förenta staterna och Canada. Den olösta frågan om upprättande av en enhetlig europeisk marknad omfattande alla OEEC-länder ställde angelägna krav på bibehållande av den organisatoriska form i vilken dessa länder varit sammanslutna och med framgång samarbetat. Nya uppgifter anmälde sig i behovet att bistå utvecklingsländerna i deras strävan efter ekonomiskt framåtskridande.

Härefter följer i propositionen (sid. 4 och 5) en redogörelse för de förhandlingar, som förts under inemot ett års tid mellan OEEC:s medlemsstater samt Canada och Förenta staterna och vilka den 14 december 1960 ledde fram till den samma dag av samtliga dessa stater undertecknade, nu förevarande konventionen angående Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD).

I nästa avsnitt av propositionen (sid. 6—13) återges det huvudsakliga innehållet i konventionen och i de fyra förut berörda aktstyckena. Organisationen skall enligt artikel 1 ha tre huvudsyften. Den skall söka åstadkomma *dels* en så snabb och jämn ekonomisk utveckling och en så hög sysselsättningsnivå som möjligt i medlemsstaterna med bibehållande av finansiell stabilitet, *dels* ekonomiskt framåtskridande i utvecklingsländerna inom och utanför medlemskretsen, *dels* en ökning av världshandeln på en multilateral, icke diskriminatorisk grundval. Till fullföljande av nämnda syften har medlemsstaterna uti artikel 2 åtagit sig att såväl var och en för sig som genom gemensamma ansträngningar främja ett effektivt utnyttjande av sina resurser, uppmuntra naturvetenskaplig och teknisk forskning, främja yrkesutbildning samt eftersträva fortsatt ekonomisk utveckling och inre och yttre finansiell stabilitet. De skall vidare söka minska eller avskaffa återstående hinder för utbyte av varor och tjänster och för löpande betalningar samt söka bibehålla och utsträcka liberaliseringen av kapitalrörelser. Medlemmarna har även åtagit sig att med lämpliga metoder bidra till det ekonomiska framåtskridandet i utvecklingsländer inom och utanför medlemskretsen, i synnerhet genom tillförsel av kapital men även genom tekniskt bistånd och underlättande av export från dessa länder. De institutionella bestämmelserna avseende bl. a. omröstningsreglerna, representationen

1* — Bihang till riksdagens protokoll 1961. 5 saml. 1 avd. Nr 1

i organisationens råd och tillsättande av generalsekreterare innehålles i artiklarna 5—13. För beslut vilka skall vara bindande för medlemsstaterna förutsättes enhällighet. Av särskilt intresse i det följande avsnittet innehållande allmänna bestämmelser (art. 14—21) är artikel 15, som stadgar, att när den nu förevarande konventionen träder i kraft skall ombildningen av OEEC taga verkan och därefter skall beträffande dess syften, organ, behörighet och namn gälla vad som härom stadgas i konventionen, medan däremot OEEC:s akter, d. v. s. dess beslut, rekommendationer och resolutioner, måste godkännas av rådet för att gälla sedan konventionen trätt i kraft. Enligt det förut nämnda memorandum, som ansluter sig till denna artikel, har signatärmakterna förbundit sig att i OECD:s råd rösta för godkännande av OEEC-akter enligt det förslag angående vissa OEEC-akters överförande till OECD, som utarbetats av förberedande kommittén och godkänts av regeringarna. Förenta staterna och Canada, som icke är medlemmar i OEEC, skall dock äga rätt att avstå vid omröstningen. Denna undantagsregel är avsedd att komma till användning i sådana fall där de båda ländernas lagstiftande myndigheter intar en annan ståndpunkt än deras regeringar gjort i förberedande kommittén. Om Förenta staterna och Canada i enlighet härmed avstår vid omröstning i OECD angående någon viss akt skall denna dock antas av de övriga medlemmarna och bli gällande mellan dem. Om ratifikationen av och tidpunkten för konventionens ikraftträdande innehålles bestämmelser i artikel 14, och förutsättningarna för utomstående stat att ansluta sig till konventionen finnes angivna i artiklarna 16—17.

Beträffande de närmare detaljerna i konventionens skilda artiklar tillåter sig utskottet i övrigt hänvisa, förutom till propositionens redogörelse, till den vid propositionen som bilaga fogade konventionstexten med därtill hörande fyra aktstycken.

Den av ministerkommittén i december 1960 godkända rapporten angående inriktningen och utformningen av organisationens verksamhet, varom ovan talats och vilken tillställts utskottet, har jämte visst annat material lagts till grund för avsnittet i propositionen om OECD:s arbetsuppgifter och verksamhetsformer (sid. 9—13). I detta återfinnes under särskilda rubriker redogörelser för de olika verksamhetsgrenarna: ekonomisk politik, bistånd åt utvecklingsländerna, handelspolitik, betalningsfrågor, jordbruks- och fiskefrågor, industri- och energifrågor, arbetskraftsfrågor, naturvetenskap och teknik samt, i korthet, samarbete i sjötransportfrågor, på turismens och försäkringsområdena, beträffande skattefrågor av teknisk art ävensom för verksamhet i produktivetsfrågor. För de flesta av dessa uppgifter kommer särskilt tillsatta kommittéer att vara verksamma. OECD:s kommitté för tekniskt bistånd (Technical Assistance Committee) skall övertaga och utvidga den tekniska biståndsverksamhet, som bedrivits inom OEEC:s europeiska produktivetsinstitut (EPA). En kommitté för utvecklingshjälp (Development Assistance Committee, DAC) skall övertaga det arbete, som

sedan början av 1960 bedrivits av gruppen för utvecklingshjälp (Development Assistance Group, DAG) och lösligt anknyttas till OECD. I DAG ingår för närvarande Belgien, Canada, Frankrike, Förenta staterna, Italien, Nederländerna, Portugal, Storbritannien och Förbundsrepubliken Tyskland (med företrädare inom densamma jämväl för Japan och Europeiska ekonomiska gemenskapens kommission).

I den nya handelskommittén skall vara företrädna samtliga OECD:s medlemsstater, de europeiska gemenskaperna och GATT-sekretariatet. Bland kommitténs arbetsuppgifter må här särskilt framhåvas behandlingen av de problem, som sammanhänger med förekomsten av två handelsblock i Europa. Såsom förut omnämnts, blir inga av OEEC:s bestämmelser på handelsområdet utan vidare gällande i OECD, men det har i rapporten fastslagits att övergången från OEEC till OECD icke får betraktas som en sanktionering av återgång från den handelsliberaliseringsnivå som redan uppnåtts.

Det europeiska monetära avtalet (EMA) beröres icke direkt av övergången till OECD, och dess styrelse skall alltjämt följa och administrera verksamheten inom ramen för detta avtal. Den jordbrukskommitté som kommer att upprättas avses vid behandling av viktigare frågor sammanträda på ministernivå, medan den beslutanderätt i vissa frågor, som tillkommer jordbruksministerkommittén i OEEC, inte har någon motsvarighet i OECD. Vidare må antecknas, att det europeiska atomenergiorganet (ENEA) skall bibehållas och ett antal OEEC-akter på energiområdet givas fortsatt tillämpning. Slutligen förtjänar beträffande detta avsnitt också framhållas, att Finland och Jugoslavien kommer, liksom varit fallet i OEEC, att delta i vissa grenar av OECD:s verksamhet. Den nya organisationen kommer även att fortsätta de förbindelser med andra internationella organisationer och med den europeiska transportministerkonferensen som inletts av OEEC. De europeiska gemenskaperna, varmed avses Europeiska ekonomiska gemenskapen, Europeiska atomenergigemenskapen Euratom och Europeiska kol- och stålunionen CECA, kommer att vara representerade i OECD, och EFTA:s generalsekreterare skall delta i organisationens verksamhet, allt enligt tilläggsprotokollet nr 1.

Departementschefen

Beträffande innebörden av omvandlingen från OEEC till OECD samt konsekvenserna därav för svenskt vidkommande må följande anföras ur departementschefens uttalande i propositionen.

Deltagandet i ett antal mellanstatliga ekonomiska organisationer, världsomfattande som regionala, har för Sveriges del visat sig gagna vårt lands intressen, något som icke minst gäller vår anslutning till OEEC. Ehuru OEEC i stort sett löst sina ursprungliga uppgifter, föreligger det alltjämt behov av samarbete i en organisation av OEEC:s typ. Det är glädjande att

notera att åtskilliga av de nya frågeställningarna är en följd av framgångar i OEEC-samarbetet. Genom handelsliberaliseringen och valutakonvertibiliteten har OEEC-länderna exempelvis inlett en ny typ av samarbete med Canada och Förenta staterna, icke minst på det ekonomisk-politiska området. Det ekonomiska framåtskridandet och välståndsökningen i Europa har aktualiserat ökade insatser från OEEC-ländernas sida i hjälpen till utvecklingsländerna. Samtidigt har det varit angeläget att söka bevara de intereuropeiska samarbetstraditionerna och behålla greppet om de uppgifter som OEEC icke förmått att lösa, framför allt upprättandet av en enhetlig europeisk marknad omfattande både EFTA och Europeiska ekonomiska gemenskapen. Det var mot denna bakgrund naturligt för Sverige att taga en aktiv del i förhandlingarna om ombildning av OEEC. Förhandlingsresultatet motsvarar självfallet icke i alla stycken vad varje enskilt land helst skulle ha velat åstadkomma. Det bär liksom de flesta internationella överenskommelser i vissa avseenden kompromissens prägel. I sin helhet synes emellertid den uppnådda överenskommelsen vara godtagbar. Formella förutsättningar har skapats för ett samarbete, vars fortsatta utveckling kan väntas i betydelsefulla hänseenden påverka svenska intressen.

Då OECD:s tillkomst innebär en ombildning av OEEC, återfinnes åtskilliga huvuddrag i 1948 års konvention också i konventionen av år 1960. Ett betydande antal av de beslut och rekommendationer som tillkommit i kraft av OEEC-samarbetet kommer att göras tillämpliga även i OECD. Den nya organisationens verksamhet och arbetsformer skall likaledes i stor utsträckning bygga på erfarenheter och praxis från OEEC. Det är för svensk del anledning att välkomna ett värdefullt element i det hittillsvarande samarbetets uppläggning och innehåll givits fortsatt giltighet, liksom att två av de tidigare endast associerade staterna, Canada och Förenta staterna, erhåller fullt medlemskap. Samtidigt är det givet att OECD:s verksamhet kommer att på åtskilliga punkter få en annan karaktär än OEEC:s, vilket bland annat får ses som en följd av att medlemskretsen vidgas.

De institutionella reglerna står i förgrunden bland OECD-konventionens konkreta operativa bestämmelser. Beslut och rekommendationer förutsätter enhällighet; varje medlemsstat har med andra ord vetorätt. Genom att avstå från att rösta kan å andra sidan en medlemsstat ställa sig utanför ett besluts eller en rekommendations tillämplighet och har därigenom möjlighet att, om den så skulle önska, undvika att blockera en överenskommelse som övriga medlemsstater är beredda att biträda. Detta är i enlighet med vad som hittills gällt i OEEC och står i överensstämmelse med Sveriges intressen.

Verksamheten i OECD skall huvudsakligen avse samarbete i fråga om ekonomisk politik, hjälp åt utvecklingsländerna och handelspolitik. *Det ekonomisk-politiska samarbetet* har spelat en alltmer betydelsefull roll i OEEC. De hittillsvarande formerna för detta samarbete föreslås bli över-

tagna i så gott som oförändrat skick av OECD. I OEEC har verksamheten på konjunkturpolitikens område sedan några år haft sin tyngdpunkt i den särskilda kommittén för ekonomisk politik, vilken sammanträtt två till tre gånger per år för att på grundval av sekretariatets utredningar taga ställning till det aktuella konjunkturläget och dryfta de åtgärder som länderna enskilt eller gemensamt borde vidtaga för att möta störningar i den ekonomiska utvecklingen och säkra ett snabbt och balanserat framåtskridande.

Det framstår som betydelsefullt att tillfälle ges till en fortsättning i OECD av det konjunkturpolitiska samarbetet och att ländernas ömsesidiga beroende av varandra i ekonomiskt avseende uttryckligen betonas i detta sammanhang. Den fastare anknytningen till detta samarbete av Förenta staterna och Canada med deras speciella konstitutionella förhållanden har visserligen medfört en formell försvagning av de i konventionstexten och i ekonomisk-politiska kommitténs mandat nedlagt förpliktelserna men innebär å andra sidan att samarbetet kommer att äga rum i den vidare krets av länder, som efter konvertibilitetens återinförande utgör ett mera naturligt forum för ekonomisk-politiska konsultationer än den ursprungliga OEEC-gruppen; inte minst gäller detta samarbetet kring betalningsbalansproblemen.

Liksom varit fallet i andra internationella organisationer har även inom OEEC på senare tid allt större uppmärksamhet ägnats *hjälp*en åt *utvecklingsländerna*. Det ökade utrymme som enligt OECD-konventionen skall beredas hithörande frågor i den nya organisationen får ses som ett naturligt led i denna utveckling. Från svensk sida har under förarbetets gång understrukits, att det i en regional organisation som OECD framför allt är genom samarbete på handels och den ekonomiska politikens område som de enskilda länderna kan göra effektiva insatser till förmån för de underutvecklade länderna, inte minst genom att bereda en växande marknad för deras export. När det däremot gäller direkta hjälpinsatser bör man utnyttja eventuellt ökade resurser till att bygga ut den verksamhet som redan bedrivs i andra, världsomfattande organ — i synnerhet Förenta Nationerna — hellre än att på regional basis dubblera denna verksamhet.

I princip kan de svenska synpunkterna härvidlag sägas ha mött förståelse. I OEEC har visserligen under de senaste åren inom ramen för ett produktivitetssamarbete av större räckvidd vuxit fram en form av teknisk biståndsverksamhet, men denna har bedrivits i ringa skala och uteslutande avsett underutvecklade områden inom vissa medlemsstater samt Jugoslavien. Det har ansetts att denna verksamhet bör överflyttas till den nya organisationen och där bedrivs efter ungefär samma linjer som hittills.

Ett nytt moment när det gäller OECD och utvecklingsländerna är den tidigare nämnda kommittén för utvecklingshjälp, DAC, som kommer att lösligt anknytas till organisationen och i princip skall vara en sammanslutning av länder med kapacitet att i väsentlig omfattning tillhandahålla kapital till

utvecklingsländerna i världen. Kommittén skall liksom sin sedan ett år verksamma föregångare, den fristående Development Assistance Group, DAG, framför allt ha till uppgift att diskutera metoder för och samordning av den bilaterala hjälpen. DAC torde komma att arbeta i intim kontakt med OECD. Varken Sverige eller något annat nordiskt land är för närvarande medlem av sammanslutningen, vilket är naturligt bl. a. med hänsyn till att de skandinaviska ländernas bilaterala finansiella biståndsprogram hittills varit av tämligen ringa omfattning.

Trots de stora framsteg i Europa som åstadkommits genom OEEC:s verksamhet på det *handelspolitiska området* återstår en rad viktiga samarbetsuppgifter, både mellan OECD:s europeiska medlemsstater inbördes och mellan dem och Förenta staterna och Canada. Förhållandet mellan EFTA och Europeiska ekonomiska gemenskapen står givetvis i förgrunden härvidlag, men även andra spørsmål av stor betydelse anmäler sig, vare sig dessa behandlas eller kan diskuteras i andra internationella organisationer eller icke. Det har mot denna bakgrund från bl. a. svensk sida under förhandlingarna med skärpa hävdats att handelspolitiken bör bibehållas som en huvuduppgift för OECD. Det resultat som härvidlag slutligen uppnåtts innebär att möjligheter öppnats för ett fortsatt samarbete på detta område i OECD.

OECD:s befattning med handelsfrågor kommer dock att få en i många avseenden annan karaktär än OEEC:s. Önskemålet om bibehållande av OEEC:s handelsliberaliseringsbestämmelser har sålunda icke infriats. Vidare råder ännu osäkerhet om den fortsatta tillämpningen av viktiga beslut och rekommendationer på handelsområdet. Mot här avsedda önskemål har hävdats att det är angeläget att i den handelspolitiska situation som numera råder undvika dubbling av motsvarande, om än annorlunda utformade, regler i världsomfattande organisationer som Internationella valutafonden och GATT, där flertalet OEEC-stater också är medlemmar. Det har påpekats bl. a. att ett stort antal OECD-länder ej längre åberopar betalningsbalansskäl för bibehållande av kvantitativa restriktioner och därför redan genom sina åtaganden i fonden och i GATT är underkastade liberaliseringsförpliktelse. Den kompromiss som nåtts innehåller icke desto mindre det viktiga elementet att OEEC:s ombildning till OECD icke skall betraktas som sanktionering av en återgång från den liberaliseringsnivå som redan uppnåtts; medlemsstaterna skall tvärtom sträva efter en ytterligare utveckling av sin handel. — Det förtjänar här särskilt noteras att förberedande kommitténs rapport — vilken genom resolution den 13 december 1960 godkänts och accepterats av regeringarna i samtliga OECD-konventionens signatärstater — fastslår att övergången från OEEC till OECD icke skall betraktas som sanktionering av en återgång från den redan uppnådda liberaliseringsnivån utan att medlemsstaterna tvärtom har för avsikt att fullfölja sina ansträngningar att utveckla handeln i överensstämmelse med sina internationella förpliktelser.

Det är alltså att räkna med att OECD:s verksamhet på handelsområdet icke kommer att innefatta ett lika omfattande och fast regelsystem som OEEC:s. Tyngdpunkten förskjutes i stället till olika former av löpande samråd. Detta samråd har å andra sidan icke i princip underkastats några viktigare begränsningar i fråga om tillämpningsområde eller inriktning. De jämförande granskningar av medlemsstaternas allmänna handelspolitik och åtgärder på handelsområdet som skall företagas i OECD saknar motsvarighet i OEEC men kan bli av värde. Detsamma gäller behandlingen av särskilda handelsfrågor av intresse för medlemsstaterna. Den rätt, som varje medlemsstat skall åtnjuta, att få till stånd snabb behandling av annan medlemsstats handelsåtgärder med sikte på att undanröja eller lindra sådana åtgärders skadliga verkningar, kan visa sig få särskild betydelse.

De konkreta resultaten av dessa gransknings- och konsultationsprocedurer blir givetvis i sista hand beroende av medlemsstaternas politiska vilja till engagemang och samförstånd. Detta gäller också resultaten av OECD:s befattning med problemet att skapa en enhetlig europeisk marknad omfattande både EFTA och Europeiska ekonomiska gemenskapen. För Sveriges del framstår det emellertid som både naturligt och angeläget att närma sig det handelspolitiska samrådet i OECD i en konstruktiv och samarbetsvillig anda.

Betydelsen av det europeiska samarbetet på *betalningsområdet*, som numera i första hand bedrivs inom ramen för det europeiska monetära avtalet, har givetvis minskat, sedan de västeuropeiska valutorna i stor utsträckning gjorts konvertibla. De möjligheter att erhålla interimistisk finansiering av löpande betalningar som EMA-avtalet erbjuder kan få sin betydelse vid mindre stabila förhållanden på de europeiska valutamarknaderna.

Utformningen av OECD:s verksamhet på området för s. k. osynliga betalningar är fortfarande i många stycken oklar, främst till följd av att de nordamerikanska staterna ännu inte lämnat slutligt besked om de kommer att biträda de beslut som fattats inom OEEC. I ett avseende har ett principbeslut redan fattats, avsett att markera OECD:s öppna attityd mot utomstående länder, nämligen att medlemsstaternas liberaliseringsåtaganden skall utsträckas att tillämpas icke-diskriminatoriskt till förmån för Internationella valutafondens samtliga medlemmar.

Vad beträffar OECD:s verksamhet i övrigt gäller att den i de flesta avseenden kommer att överensstämma med verksamheten i OEEC. I vad avser organisationens befattning med *jordbruks- och fiskefrågorna* förutses en aktivering av arbetet liksom en samordning med annan verksamhet i OECD. Det skisserade arbetsprogrammet synes överensstämma med svenska intressen. Det bör välkomnas att de konsultationer angående medlemsstaternas jordbruks- och fiskepolitik, som inletts i OEEC, skall fortsätta i OECD; bl. a. kan möjligheterna till kontakter på jordbruksområdet mellan länder anslutna till EFTA respektive Europeiska ekonomiska gemenskapen

komma att visa sig värdefulla. Även om det inte varit möjligt att i någon större omfattning överföra värdefullare OEEC-beslut till den nya organisationen, torde sålunda utsikterna för ett givande jordbruks- och fiskesamarbete i OECD kunna bedömas med en viss tillförsikt. Den omständigheten att jordbrukskommittén ej erhåller någon självständig beslutanderätt torde i praktiken icke få någon större betydelse.

Det har även överenskommit att kommittéer för jordbruk och fiske skall upprättas under OECD:s råd. Detta arrangemang synes ändamålsenligt ur svensk synpunkt. Samarbetet på jordbruks- och fiskeområdet är nämligen av en så speciell karaktär att det är önskvärt att verksamheten sammanhålls av särskilda organ.

Vad slutligen angår organisationens rättsliga status anför departementschefen:

I artikel 19 behandlas spørsmålet om organisationens, dess tjänstemäns samt medlemmarnas ombuds rättsliga ställning och särskilda förmåner. Hänvisning göres till tilläggsprotokoll nr 2, vari förklaras att härutinnan skall — för stater anslutna till konventionen den 16 april 1948 angående europeiskt ekonomiskt samarbete — gälla vad i tilläggsprotokoll nr 1 till sagda konvention är stadgat (jfr prop. 1948: 257, s. 27, prop. 1950: 161 samt SÖ 1948: 32). På grund härav skall organisationen samt dess tjänstemän och medlemmarnas ombud åtnjuta immunitet och förmåner i enlighet med sistnämnda tilläggsprotokoll. Organisationen bör därför införas i den uppräknade, som finnes i lagen den 10 juli 1947 om särskilda förmåner för vissa internationella organisationer. Förslag härom kommer sedermera att underställas riksdagen.

I anslutning härtill vill utskottet framhålla att frågan om organisationens, dess tjänstemäns samt medlemmarnas ombuds rättsliga ställning och särskilda förmåner, såvitt angår förhållandet till Sverige, har upptagits av utskottet i samband med dess behandling av Kungl. Maj:ts till årets riksdag avlämnade, den 3 mars 1961 dagtecknade proposition, nr 68, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 10 juli 1947 (nr 511) om särskilda förmåner för vissa internationella organisationer, m. m.

Utskottet. Under hänvisning till vad ovan anförts får utskottet, som under ärendets föredragning inhämtat ytterligare upplysningar, hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts föreliggande proposition,

dels meddela av Kungl. Maj:t äskat godkännande av den i Paris den 14 december 1960 undertecknade konventionen angående Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) jämte därtill fogade, likaledes den 14 december 1960 dagtecknade fyra aktstycken, nämligen tilläggsprotokollen nr 1 och nr 2, protokollet rörande omarbetning av konventionen angående europeiskt ekonomiskt sam-

arbete den 16 april 1948 och memorandum rörande tillämpningen av artikel 15 i konventionen angående Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling enligt den till statsrådsprotokollet i detta ärende fogade bilagan;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att för Sveriges del godkänna sådana ändringar i konventionen jämte därtill fogade fyra protokoll och memorandum, som framdeles kan komma att beslutas, i den mån dessa ändringar icke kräver författningsändringar av beskaffenhet att påkalla riksdagens medverkan.

Stockholm den 20 april 1961

På utrikesutskottets vägnar:

RICKARD SANDLER

Vid detta ärendes slutliga behandling har varit närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Sandler, Bengtson, Elmgren, Ewerlöf, Georg Pettersson och Aspling;

från a n d r a kammaren: herr Bengtsson i Halmstad och fru Renström-Ingenäs samt herrar Alemyr och Wahlund.